

Del av fortbildningen *Kunskap om hbtqi och likvärdigt bemötande*

Manus till video

Som offentliganställd har du ett särskilt uppdrag att främja mänskliga rättigheter och skydda grundläggande demokratiska värden i ditt arbete. I det uppdraget ingår att aktivt arbeta för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Ett sätt att göra det är att ge ett bra bemötande. Alla invånare har rätt att få ett bra bemötande, oberoende av sexuell läggning, alltså om de attraheras av män, kvinnor eller människor oavsett kön. Bemötandet ska också vara lika bra oavsett invånarens könsidentitet och könsuttryck, alltså vilket kön invånaren identifierar sig som och hur invånaren uttrycker sitt kön genom till exempel kläder. Problemet är att alla inte får ett likvärdigt bemötande i dag.

För att kunna ge ett likvärdigt bemötande är det viktigt att du är öppen för att invånare kan vara och leva på många olika sätt. Du behöver kunskap om människors olika identiteter, sätt att ha relationer och sätt att bilda familj. När en invånare möter det offentliga handlar kontakten oftast inte om sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Men det kan ändå spela roll, till exempel om kontakten berör relationer, familj, arbetssituation, hälsa, utsatthet för brott eller dokumentation av personuppgifter. I dag kan hbtqi-personer behöva lägga mycket energi på att hantera omgivningens okunskap. Så ska det ju inte vara.

Om du lär dig om hur hbtqi-personer har det i dag och vilka utmaningar som ännu finns kvar, kommer det bli enklare för dig att bemöta alla du träffar på ett bra sätt. Du behöver till exempel känna till att hbtqi-personer har sämre levnadsvillkor och hälsa än den övriga befolkningen, trots att alla i Sverige har i stort sett samma formella rättigheter. Hbtqi-personer är oftare utsatta för diskriminering, kränkningar och våld än personer som följer normer om sexualitet och kön.

Människor kan bemöta hbtqi-personer bristfälligt trots att de menar väl, för att de inte är medvetna om hur det de säger och gör upplevs av personen de möter. Konsekvenserna av det bemötandet kan bli att en hbtqi-person mår dåligt eller inte vågar vara öppen med vem den är och hur den lever.

En hbtqi-person kan bära med sig erfarenheter som påverkar hur trygg den känner sig i mötet med dig som jobbar i det offentliga. Invånare som hört om hbtqi-personer som blivit dåligt behandlade kan också känna sig osäkra på om bemötandet kommer att vara bra.

Under stora delar av 1900-talet har regering och myndigheter på olika sätt hindrat invånare från att öppet älska och leva tillsammans med någon av samma kön. Det offentliga har sett det som sin uppgift att straffa och senare försöka "bota" homosexualitet och bisexualitet. Det är först under 2000-talet som två personer av samma kön har fått rätt att gifta sig på samma sätt som övriga befolkningen. Det var också först på 2000-talet som det blev möjligt för två personer av samma kön att registreras som föräldrar till ett barn, och som många former av diskriminering av hbtqi-personer blev olagliga. Staten påverkar också invånarnas möjligheter att leva i det kön de identifierar sig som. Fram till 2013 krävde till exempel svensk lag att transpersoner som ville ändra sitt kön i folkbokföringen först måste steriliseras.

Om du förstår hur det har varit att leva som hbtqi-person i Sverige historiskt så kan det bli lättare för dig att se begränsande normer och negativa attityder i dag och att förstå hur du kan jobba för att skydda hbtqi-personers rättigheter.

För att du ska kunna ge ett likvärdigt bemötande är det viktigt att du reflekterar över hur ditt bemötande blir för olika invånare. Utgår du till exempel från att de lever i heterorelationer, om de inte säger något annat, eller att du alltid kan se på en person vilket kön den har? Hur kan du formulera öppna frågor och använda ett inkluderande språk?

Att ge ett gott bemötande är bland det viktigaste du kan göra för att stärka hbtqi-personers förtroende för det offentliga. Då är du med och främjar ett samhälle där alla kan må bra och vara trygga.